

РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до вимог ст. 74 СК України, якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. На майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, поширюються положення гл. 8 цього Кодексу.

Вирішуючи спір про поділ майна, необхідно встановити обсяг спільно нажитого майна і з'ясувати час та джерела його придбання, а вирішуючи питання про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, суд має встановити факти: спільного проживання однією сім'єю; спільний побут; взаємні права та обов'язки (статті 3, 74 СК України)

УХВАЛА

колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України
від 27 квітня 2011 р.

(в и т я г)

У липні 2009 р. М. звернулася до суду з позовом до В.Д., В.К. про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, визнання недійсними договорів дарування житлового будинку та земельної ділянки, поділ майна подружжя й визнання права власності на $1/2$ частку житлового будинку та земельної ділянки.

Позивачка зазначила, що в період з 2003 р. до лютого 2008 р. вона проживала однією сім'єю без реєстрації шлюбу з В.Д., а 23 лютого 2008 р. їх шлюб було зареєстровано. 23 грудня 2005 р. за її кошти вони придбали житловий будинок, зареєструвавши його на ім'я В.Д. У травні 2009 р. відповідач подарував цей житловий будинок і земельну ділянку своїй дочці — В.К.

З урахуванням викладеного та ст. 74 СК позивачка просила суд встановити факт її проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу з В.Д. з 2003 р. та визнати спільною сумісною власністю зазначене вище майно, а на підставі ч. 1 ст. 203 ЦК визнати недійсними договори дарування спірного житлового будинку й земельної ділянки від 15 травня 2009 р. і визнати за нею право власності на $1/2$ частку житлового будинку та земельної ділянки.

Гагаринський районний суд м. Севастополя рішенням від 22 грудня 2009 р. позов задоволь-

нив: встановив факт проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу М. і В.Д. з 2003 р.; визнав недійсними договори дарування житлового будинку та земельної ділянки, укладені між В.Д. і В.К. 15 травня 2009 р., і визнав спільною сумісною власністю М. та В.Д. зазначене вище майно; поділив спільне майно подружжя й визнав за М. право власності на $1/2$ ідеальну частку житлового будинку та земельної ділянки; вирішив питання про розподіл судових витрат.

Апеляційний суд м. Севастополя рішенням від 11 березня 2010 р. рішенням суду першої інстанції скасував, ухвалив нове рішення, яким у задоволенні позову М. відмовив: скасував заходи забезпечення позову; вирішив питання про розподіл судових витрат.

У касаційній скарзі М., пославшись на порушення судом апеляційної інстанції норм матеріального й процесуального права, просила скасувати рішення апеляційного суду й залишити в силі рішення суду першої інстанції.

Заслухавши доповідь судді Верховного Суду України, дослідивши матеріали справи та перевіrivши наведені у скарзі доводи, колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню.

Відповідно до вимог ч. 2 ст. 324 ЦПК підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції та відмовляючи М. у задоволенні позову, апеляційний суд виходив із того, що надані позивачкою докази не підтверджують той факт, що М. і В.Д. у період з 2003 р. до 23 лютого 2008 р. проживали однією сім'єю, були пов'язані спільним побутом, мали взаємні права та обов'язки. Також суд у рішенні зазначив, що до реєстрації шлюбу з відповідачем позивачка в період з 1 лютого 2003 р. до 6 жовтня 2005 р. перебувала в зареєстрованому шлюбі з М.С.

Проте повністю погодитись із такими висновками апеляційного суду не можна, оскільки він дійшов їх із порушенням норм матеріального та процесуального права.

Відповідно до ст. 213 ЦПК рішення суду повинно бути законним і обґрунтованим.

Згідно зі ст. 214 ЦПК під час ухвалення рішення суд вирішує, зокрема, такі питання: 1) чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги і заперечення, та якими доказами вони підтверджуються; 2) чи є інші фактичні дані (пропущення строку позовної давності тощо), які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження; 3) які правовідносини сторін впливають із встановлених обставин; 4) яка правова норма підлягає застосуванню до цих правовідносин.

Зазначеним вимогам закону рішення апеляційного суду не відповідає.

Відповідно до вимог ст. 74 СК, якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. На майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, поширюються положення гл. 8 цього Кодексу.

З урахуванням зазначеного, вирішуючи спір про поділ майна, необхідно встановити обсяг спільно нажитого майна і з'ясувати час та джерела його придбання, а вирішуючи питання про встановлення факту проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу, суд має

встановити факти: спільного проживання однією сім'єю; спільний побут; взаємні права та обов'язки (статті 3, 74 СК).

Водночас, як установив суд, М. перебувала в зареєстрованому шлюбі з М.С. у період з 1 лютого 2003 р. до 6 жовтня 2005 р. Однак згідно з договором купівлі-продажу спірний будинок придбано 23 грудня 2005 р., тобто після розірвання шлюбу позивачки з М.С.

Апеляційний суд належної оцінки зазначеним доказам не дав та не врахував, що на випадок, коли чоловік і жінка не перебувають у будь-якому іншому шлюбі й між ними склалися усталені відносини, що притаманні подружжю, застосовується ст. 74 СК.

Згідно із ч. 3 ст. 10 ЦПК кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.

Таким чином, на порушення вимог статей 212—214, 316 ЦПК апеляційний суд, ухвалюючи рішення, зазначених вимог закону не врахував; належним чином не перевірів доводів і заперечень сторін та наданих ними доказів щодо проживання М. і В.Д. однією сім'єю без реєстрації шлюбу й набуття ними спірного майна за час спільного проживання; не встановив обсяг спільно нажитого М. і В.Д. майна. Зокрема, апеляційний суд, переоцінюючи докази, надані позивачкою до суду першої інстанції щодо підтвердження її вимог про встановлення факту проживання однією сім'єю, формально пославшись на те, що ці докази у сукупності та взаємному зв'язку не підтверджують її вимог, не зазначив, які норми процесуального права порушив місцевий суд, надаючи цим доказам певну правову оцінку; не вказав, чому він відхиляє одні докази і приймає інші, що є його обов'язком відповідно до ч. 4 ст. 212 ЦПК.

За таких обставин рішення апеляційного суду не відповідає вимогам ст. 213 ЦПК щодо законності та обґрунтованості, зазначені вище порушення призвели до неправильного вирішення спору.

Керуючись статтями 336, 338 ЦПК, колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України касаційну скаргу М. задовольнила частково: рішення Апеляційного суду м. Севастополя від 11 березня 2010 р. скасувала, справу передала на новий апеляційний розгляд.

Суд, розглядаючи справу, установив, що між сторонами виник спір з приводу виконання договору купівлі-продажу, об'єктом якого є частка статутного фонду господарського товариства.

Сторонами договору і сторонами у справі є фізична та юридичні особи. Спір виник із цивільних правовідносин, тому підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Той факт, що продавцем за договором є учасник господарського товариства, а покупцем — саме господарське товариство, правового значення не має, оскільки згідно з п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК України в порядку господарського судочинства розглядаються справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником, у тому числі учасником, який вибув. За змістом ст. 167 ГК України корпоративними є відносини, що виникають, змінюються або припиняються щодо корпоративних прав — прав особи, частка якої визначається у статутному фонді господарського товариства, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарським товариством, отримання певної частки прибутку (дивідендів) товариства та активів у разі його ліквідації, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами

УХВАЛА

колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України
від 19 січня 2011 р.

(в и т я г)

У квітні 2008 р. С. звернувся до суду з позовом до Б., товариства з обмеженою відповідальністю «АТП Фортуна-Дарниця» (далі — ТОВ «АТП Фортуна-Дарниця»), товариства з обмеженою відповідальністю «Лагуна плюс ЛТД», треті особи — Дніпровська районна у м. Києві державна адміністрація, приватний нотаріус І., про стягнення суми.

Позивач послався на те, що в травні 2007 р. він уклав із ТОВ «АТП Фортуна-Дарниця» договір купівлі-продажу, за яким продав належну йому частку у статутному фонді цього товариства у розмірі 20 %. Оскільки ТОВ «АТП Фортуна-Дарниця» не здійснило оплати за придбану за договором частку статутного фонду в обумовлений у договорі строк, С. просив стягнути з нього 1 млн 37 тис. 900 грн покупної суми за договором та 236 тис. 177 грн 41 коп. пені.

Дніпровський районний суд м. Києва ухвалою від 15 квітня 2010 р., залишеною без змін ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 13 липня 2010 р., провадження у справі закрити.

У касаційній скарзі С., пославшись на порушення судами норм процесуального права, просив скасувати постановлені ухвали і направити справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Заслухавши доповідь судді-доповідача, обговоривши наведені у скарзі доводи та перевіривши матеріали справи, колегія суддів Судової

палати у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що касаційна скарга підлягає задоволенню частково.

Закриваючи провадження у справі, суд першої інстанції, з висновками якого погодився апеляційний суд, виходив із того, що між С., який був учасником ТОВ «АТП Фортуна-Дарниця», та самим товариством виник спір з корпоративних відносин, тому він підлягає розгляду в порядку господарського, а не цивільного судочинства.

Однак із таким висновком погодитися не можна.

Відповідно до ч. 1 ст. 15 ЦПК (в редакції, чинній на час постановлення апеляційним судом оскаржуваної ухвали) суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин, а також з інших правовідносин, крім випадків, коли розгляд таких справ проводиться за правилами іншого судочинства.

Суд установив, що між сторонами виник спір з приводу виконання договору купівлі-продажу, об'єктом якого є частка статутного фонду господарського товариства.

Сторонами договору і сторонами у справі є фізична та юридичні особи. Спір виник із ци-

вільних правовідносин, тому підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

Той факт, що продавцем за договором є учасник господарського товариства, а покупцем — саме господарське товариство, правового значення не має, оскільки згідно з п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК в порядку господарського судочинства розглядаються справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником, у тому числі учасником, який вибув. За змістом ст. 167 ГК корпоративними є відносини, що виникають, змінюються або припиняються щодо корпоративних прав — прав особи, частка якої визначається у статутному фонді господарського товариства, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарським товариством, отримання певної частки прибутку (дивідендів) товариства та ак-

тивів у разі його ліквідації, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.

Таким чином, суд допустив порушення норм процесуального права, що призвело до постановлення незаконної ухвали, а це перешкоджає подальшому провадженню у справі та відповідно до ч. 1 ст. 338 ЦПК є підставою для її скасування і направлення справи для продовження розгляду.

Керуючись п. 2 ч. 2 ст. 336, ч. 1 ст. 338, п. 7 ч. 1 ст. 344 ЦПК, колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України касаційну скаргу С. задовольнила частково: ухвалу Дніпровського районного суду м. Києва від 15 квітня 2010 р. та ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 13 липня 2010 р. скасувала, справу передала до суду першої інстанції для продовження розгляду.

РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

Притягнення суб'єктів господарювання до відповідальності за використання гральних автоматів, у яких не реалізовані фіскальні функції, можливе лише з моменту включення до Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій комп'ютерно-касової системи «Фіскал», тобто з 1 липня 2008 р., оскільки до цієї дати у зазначених суб'єктів не було об'єктивної можливості дотримуватися вимог ст. 3 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»

ПОСТАНОВА Іменем України

16 травня 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «Тітан ЛТД» (далі — ТОВ) до державної податкової інспекції у м. Лисичанську Луганської області (далі — ДПІ) про скасування рішення про застосування штрафних (фінансових) санкцій за заявою ДПІ про перегляд Верховним Судом України ухвали Вищого адміністративного суду України від 19 січня 2011 р., **в с т а н о в и в:**

У липні 2007 р. ТОВ звернулося до Господарського суду Луганської області з позовом до ДПІ, в якому просило скасувати рішення від 20 червня 2007 р. № 00007423400 про застосування штрафних (фінансових) санкцій у розмірі 100 грн.

Господарський суд Луганської області постановою від 7 серпня 2007 р., залишеною без змін ухвалою Донецького апеляційного адміністративного суду від 21 листопада 2007 р., позовні

вимоги задовольнив: скасував рішення ДПІ від 20 червня 2007 р. № 00007423400 про застосування до ТОВ штрафних (фінансових) санкцій у розмірі 100 грн.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 19 січня 2011 р. рішення судів першої та апеляційної інстанцій залишив без змін.

Не погоджуючись із цією ухвалою, ДПІ звернулася із заявою про її перегляд з підстав неоднакового застосування касаційним судом п. 6 додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 р. № 121 «Про терміни переведення суб'єктів підприємницької діяльності на облік розрахункових операцій у готівковій та безготівковій формі із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій» (далі — постанова КМУ № 121) та пунктів 1, 2 ст. 3 Закону від 6 липня 1995 р. № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»

Публікується повний текст судових рішень з незначною редакційною правкою.

(далі — Закон № 265/95-ВР) у подібних правовідносинах. На обґрунтування заяви додано копію ухвали Вищого адміністративного суду України від 22 грудня 2010 р. у справі за позовом ТОВ до ДПП, третя особа — Державна податкова адміністрація у Харківській області (далі — ДПА), про скасування рішення щодо застосування штрафних (фінансових) санкцій, яка, на думку ДПП, підтверджує неоднакове правозастосування.

Перевіривши за матеріалами справи наведені заявником доводи, Верховний Суд України вважає, що у задоволенні заяви слід відмовити з таких підстав.

Суди встановили, що працівники ДПА 14 травня 2007 р. перевірили господарську одиницю (зал гральних автоматів позивача) щодо контролю за здійсненням розрахункових операцій у сфері готівкового та безготівкового обігу та склали акт від 14 травня 2007 р. № 20403189/2340 про порушення позивачем пунктів 1, 2 ст. 3 Закону № 265/95-ВР, а саме — незастосування реєстраторів розрахункових операцій (далі — РРО) при проведенні такої операції та невідачу розрахункового документа на суму 20 грн.

На підставі викладених в акті перевірки висновків ДПП прийняла рішення від 20 червня 2007 р. № 00007423400, яким до позивача на підставі п. 4 ст. 17 Закону № 265/95 (у редакції, що була чинною на час розгляду справи) було застосовано штрафні (фінансові) санкції в розмірі 100 грн.

Приймаючи рішення, суди першої та апеляційної інстанцій, рішення яких залишив без змін касаційний суд, виходили з того, що вини юридичної особи у незастосуванні РРО немає, оскільки Міністерство промислової політики України (далі — Мінпромполітики) не виконало покладеного на нього постановою КМУ № 121 обов'язку щодо розроблення запам'ятовуючих пристроїв (фіскальної пам'яті) для оснащення автоматів, що вже використовуються, та обов'язку щодо впровадження цих пристроїв до 1 лютого 2003 р.

В ухвалі, наданій на підтвердження неоднакового застосування норм матеріального права, Вищий адміністративний суд України дійшов висновку про відсутність підстав для звільнення позивача від застосування до нього штрафних (фінансових) санкцій за порушення п. 1 ст. 3 Закону № 265/95-ВР, оскільки на час проведення перевірки настав установлений постановою КМУ № 121 термін застосування РРО при наданні послуг із використанням гральних автоматів.

Висновки касаційного суду у справі, що розглядається, відповідають правильному застосуванню норм матеріального права.

Так, в п. 6 додатка до постанови КМУ № 121 встановлено строк переведення суб'єктів господарювання залежно від форм та умов їх діяльності на розрахунки із застосуванням РРО. Для суб'єктів підприємницької діяльності, які працювали у сфері грального бізнесу із використанням гральних автоматів, було встановлено термін до 31 грудня 2006 р.

Водночас згідно зі ст. 12 Закону № 265/95-ВР на території України дозволяється реалізовувати та застосовувати лише ті РРО вітчизняного та іноземного виробництва, які включені до Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій (далі — Державний реєстр) та конструкція і програмне забезпечення яких відповідає конструкторсько-технологічній та програмній документації виробника.

Пунктом 2 постанови КМУ № 121 на Мінпромполітики було покладено обов'язок забезпечити організацію розроблення автоматів з продажу товарів (послуг), які відповідатимуть зазначеним вимогам, а також запам'ятовуючих пристроїв (фіскальної пам'яті) для оснащення автоматів, що вже використовуються.

Наказом Державної податкової адміністрації України від 1 липня 2008 р. № 430 «Про затвердження Державного реєстру реєстраторів розрахункових операцій у новій редакції» до Державного реєстру було включено комп'ютерно-касову систему «Фіскал», яка призначена для фіскалізації гральних автоматів, автоматизації збору, обліку і контролю даних про функціонування залів гральних автоматів.

За таких обставин до зазначеної дати у суб'єктів господарювання не було об'єктивної можливості дотримуватися вимог Закону № 265/95-ВР у частині використання гральних автоматів, які переведені у фіскальний режим роботи. Тому притягнення їх до відповідальності за використання гральних автоматів, у яких не реалізовані фіскальні функції, можливе лише з моменту включення до Державного реєстру комп'ютерно-касової системи «Фіскал», тобто з 1 липня 2008 р.

У справі, що розглядається, суди встановили, що перевірку було проведено 14 травня 2007 р., тобто до дати реєстрації зазначеної вище комп'ютерно-касової системи, а отже, вина позивача в порушенні ним порядку використання РРО відсутня.

Оскільки при вирішенні спору касаційний суд правильно застосував норми матеріального права до встановлених у справі обставин, у задоволенні заяви ДПП слід відмовити.

Керуючись ст. 244 КАС, Верховний Суд України **постановив**:
У задоволенні заяви ДПІ відмовити.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

Спiр про нарахування суб'єктом владних повноважень та проведення встановлених ст. 48 Закону України «Про статус i соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» виплат є публічно-правовим, а не цивільно-правовою вимогою, заявленою в адміністративній справі. У зв'язку з цим до таких вимог правила позовної давності, встановлені гл. 19 ЦК України, не застосовуються

ПОСТАНОВА Іменем України

16 травня 2011 р. Верховний Суд України, розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Тутарової Л.В. до управління праці та соціального захисту населення Орджонікідзевського району Маріупольської міської ради Донецької області (далі — Управління) про визнання протиправними дій та стягнення недоотриманої суми допомоги на оздоровлення, **встановив**:

У вересні 2008 р. Тутарова Л.В. звернулася до суду з позовом, в якому просила стягнути з Управління недоотримані суми на оздоровлення за 2003, 2004, 2005 та 2007 рр.

На обґрунтування позову Тутарова Л.В. послалася на те, що вона має статус особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 2-Б, перебуває на обліку в Управлінні та має право на виплату щорічної допомоги на оздоровлення з урахуванням положень ст. 48 Закону від 28 лютого 1991 р. № 796-ХІІ «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі — Закон № 796-ХІІ).

Орджонікідзевський районний суд м. Маріуполя Донецької області постановою від 30 жовтня 2008 р., залишеною без змін ухвалами Донецького апеляційного адміністративного суду від 21 січня 2009 р. та Вищого адміністративного суду України від 26 жовтня 2010 р., позов Тутарової Л.В. задовольнив частково: зобов'язав Управління виплатити за рахунок коштів Державного бюджету України на користь Тутарової Л.В. недоплачену суму допомоги на оздоровлення за 2003 р. у розмірі 539 грн 30 коп., за 2004 р. — 599 грн 30 коп., за 2005 р. — 854 грн 30 коп., за 2007 р. — 1 тис. 305 грн, а всього — 3 тис. 297 грн 90 коп. У частині позовних вимог Тутарової Л.В. про визнання дій Управління незаконними відмовлено.

Задовольняючи частково позовні вимоги, суд першої інстанції, з висновком якого погодилися суди апеляційної та касаційної інстанцій, визнав позов обґрунтованим та застосовував положення п. 3 ч. 1 ст. 268 ЦК, відповідно до якого позовна давність не поширюється на вимоги про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

У заяві про перегляд наведених судових рішень зазначається, що касаційний суд у справі за позовом Гаєвого О.А. до Управління про стягнення недоотриманих коштів на оздоровлення зазначив, що строки звернення до адміністративного суду з вимогою вирішити публічно-правовий спір встановлюються КАС, а не гл. 19 ЦК.

Заява Управління про перегляд оскаржуваної ухвали Вищого адміністративного суду України підлягає задоволенню з таких підстав.

Відповідно до ст. 99 КАС адміністративний позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами.

Як «інші закони» не можуть розумітися положення гл. 19 ЦК, оскільки позовна давність — це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу, а адміністративний позов — звернення до адміністративного суду про захист прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах. Виходячи зі змісту ст. 99 КАС, інші закони — це закони, які встановлюють строки звернення до адміністративного суду з вимогою вирішити публічно-правовий спір.

Позивач може заявити кілька вимог в одній позовній заяві, якщо вони пов'язані між собою. Вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної протиправними рішеннями, діями чи бездіяль-

ністю суб'єкта владних повноважень або іншим порушенням прав, свобод та інтересів суб'єктів публічно-правових відносин, розглядаються адміністративним судом, якщо вони заявлені в одному провадженні з вимогою вирішити публічно-правовий спір.

Зважаючи на те, що позовна заява в адміністративній справі може містити цивільно-правову вимогу, позовна давність в адміністративних справах застосовується виключно до цивільно-правових вимог, які об'єднані в одне провадження з публічно-правовим спором.

Спір про нарахування суб'єктом владних повноважень та проведення встановлених ст. 48 Закону № 796-ХІІ виплат є публічно-правовим, а не цивільно-правовою вимогою, заявленою в адміністративній справі. У зв'язку з цим до таких вимог правила позовної давності, встановлені гл. 19 ЦК, не застосовуються.

Відповідно до ч. 1 ст. 100 КАС, чинної на час вирішення спору в суді першої інстанції, пропущення строку звернення до адміністративного суду є підставою для відмови у задоволенні адміністративного позову за умови, якщо на цьому наполягає одна із сторін.

Аналіз наведених норм права дає підстави вважати, що суб'єкт владних повноважень мав право вимагати застосувати наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду, але він не мав права посилатися на положення ст. 99 КАС як на підставу для обмеження виплат,

встановлених ст. 48 Закону № 796-ХІІ, оскільки зазначена стаття КАС встановлює строки звернення до адміністративного суду і не регламентує порядок діяльності суб'єкта владних повноважень при нарахуванні та здійсненні виплат, встановлених ст. 48 цього Закону.

Зважаючи на те, що суб'єкт владних повноважень, здійснюючи свої владні управлінські функції, повинен діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, обґрунтовувати правомірність своїх рішень, дій чи бездіяльності він може посилаючись на норми права, які регламентують його діяльність, а не на діяльність суду.

Ураховуючи наведене, Вищий адміністративний суд України у справі, що розглядається, неправильно застосував норми матеріального права.

Згідно з ч. 1 ст. 243 КАС Верховний Суд України задовольняє заяву у разі наявності однієї з підстав, передбачених ч. 1 ст. 237 цього Кодексу.

Керуючись статтями 242, 243 КАС, Верховний Суд України **п о с т а н о в и в:**

Заяву Управління задовольнити.

Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 26 жовтня 2010 р. скасувати, справу направити до суду касаційної інстанції на новий розгляд.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого п. 2 ч. 1 ст. 237 КАС.

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

У ст. 232 ЦК України передбачено, що правочин, який вчинено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, визнається судом недійсним.

Для визнання правочину недійсним на підставі зазначеної норми необхідно встановити умисел у діях представника: усвідомлення представником того, що він вчиняє правочин усупереч інтересам довірителя та бажає (або свідомо допускає) їх настання, а також наявність домовленості представника однієї сторони з другою стороною і виникнення через це несприятливих наслідків для довірителя

ПОСТАНОВА

Судової палати у господарських справах Верховного Суду України

від 23 березня 2010 р.

(в и т я г)

У жовтні 2008 р. З. звернувся до суду з позовом до товариства з обмеженою відповідальністю «АМВ-сервіс-Одеса» (далі — ТОВ-1) про відшкодування шкоди в сумі 405 тис. 885 грн з підстав,

передбачених ч. 1 ст. 1166 ЦК, завданої неправомірними діями відповідача у зв'язку з невиконанням, на порушення вимог ч. 1 ст. 54 Закону від 19 вересня 1991 р. № 1576-ХІІ «Про господарські

товариства» (далі — Закон № 1576-ХІІ), вартості частини майна товариства при виключенні його як учасника.

У процесі розгляду справи З. змінив позовні вимоги та просив суд визнати недійсними: договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю підприємства з іноземними інвестиціями «Автолюкс-центр» (далі — ТОВ-2), укладений 8 вересня 2006 р. між засновником цього товариства З. в особі М.А. та М.І.; договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі ТОВ-2, укладений 2 березня 2007 р. між М.І. та М.А., М.А.В.; рішення зборів учасників ТОВ-2 від 11 жовтня 2006 р. та рішення зборів учасників ТОВ-1 від 2 березня 2007 р.; зміни до статутів ТОВ-2 і ТОВ-1; скасувати державну реєстрацію змін, внесених до державного реєстру. На обґрунтування вимог позивач зазначив, що на підставі установчого договору між ним та М.А.В. у червні 2001 р. було створено ТОВ-2. У квітні 2005 р. на ім'я М.А. позивач видав довіреність на представництво інтересів останнього у діяльності товариства.

Посилаючись на те, що М.А. всупереч інтересам довірителя З., з перевищенням наданих повноважень, а також внаслідок зловмисної домовленості з М.І. вчинила дії з відчуження частки З. у статутному капіталі товариства у своїх інтересах та інтересах третіх осіб, а також те, що під час укладення оспорюваного договору сторони не досягли домовленості стосовно істотних умов договору, а також не дотримали вимог частин 2, 3 ст. 53 Закону № 1576-ХІІ щодо процедури відчуження частки учасником товариства третім особам, позивач просив про задоволення позову.

Господарський суд Одеської області ухвалою від 19 листопада 2008 р. до участі в справі як відповідачів залучив М.А., М.І., М.А.В. та державного реєстратора відділу державних реєстраторів виконавчого комітету Одеської міської ради.

У січні 2009 р. Г.(М.)І. звернулася до суду із зустрічним позовом, який у процесі розгляду справи було змінено, до З. про встановлення факту придбання частки у статутному капіталі товариства в розмірі 420 тис. грн на підставі договору купівлі-продажу від 8 вересня 2006 р.

Господарський суд Одеської області рішенням від 19 лютого 2009 р. в задоволенні первісного позову відмовив, провадження у справі за зустрічним позовом припинив.

Одеський апеляційний господарський суд постановою від 28 квітня 2009 р., залишеною

без змін постановою Вищого господарського суду України від 18 серпня 2009 р., рішення суду першої інстанції змінив: позов З. задовольнив частково — визнав недійсними договори купівлі-продажу від 8 вересня 2006 р., 2 березня 2007 р. та рішення зборів учасників ТОВ-2 від 11 жовтня 2006 р. і ТОВ-1 від 2 березня 2007 р., в іншій частині позовних вимог за первісним позовом провадження у справі припинив. У решті рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Колегія суддів Верховного Суду України ухвалою від 4 березня 2010 р. за касаційною скаргою М.А. порушила провадження з перегляду зазначеної постанови Вищого господарського суду України. Касаційна скарга була обґрунтована різним застосуванням Вищим господарським судом України одного й того самого положення закону в аналогічних справах.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників сторін, обговоривши наведені у касаційній скарзі доводи і перевіrivши матеріали справи, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України визнала, що скарга підлягає задоволенню з таких підстав.

Залишаючи без змін постанову суду апеляційної інстанції, якою позов З. задоволено частково, Вищий господарський суд України виходив із доведеності позовних вимог.

Проте з такими висновками суду погодитися не можна.

Суди при вирішенні спору встановили, що на підставі установчого договору, укладеного між громадянином України М.А. та громадянином Німеччини З., у червні 2001 р. було створено ТОВ-2, частки учасників у статутному фонді якого становили по 50 % у кожного. Відповідно до п. 3.1 статуту зазначеного товариства у редакції 2005 р. розмір його статутного капіталу становив 1 млн 227 тис. 36 грн.

Довіреністю від 14 травня 2005 р., посвідченою приватним нотаріусом Одеського міського нотаріального округу, З. уповноважив М.А. бути його представником у всіх установах, підприємствах, організаціях, у тому числі в адміністративних та інших органах як співзасновника ТОВ-2, а також представляти інтереси позивача, підписувати установчі документи, вносити за її розсудом та підписувати будь-які зміни до установчих документів, нову редакцію установчих документів, з правом прийняття на свій розсуд рішення про збільшення або зменшення статутного фонду, внесення іноземних інвестицій, про

реорганізацію товариства, про розпорядження на її розсуд будь-яким майном підприємства, брати участь у загальних зборах, голосувати, обирати директора тощо, з правом відчуження в будь-який спосіб належної 3. частки в статутному фонді та майні товариства, а також виходу зі складу засновників. Для цього згідно з довіреністю М.А. було надано право підписувати від імені позивача необхідні для виконання зазначеної довіреності документи, укладати та підписувати будь-які угоди.

На підставі цієї довіреності 8 вересня 2006 р. М.А. від імені 3. уклала договір купівлі-продажу з Г.(М.)І., відповідно до умов якого 3. було продано із належних йому 50 % часток у статутному капіталі ТОВ-2, що в грошовому еквіваленті становить 1 млн 221 тис. 36 грн, — частку в розмірі 50 % у статутному капіталі цього товариства, а Г.(М.)І. придбала зазначену частку. В подальшому нотаріус вніс виправлення до цього договору шляхом визначення розміру відчужуваної частки у відсотках 99,51 %, про що було зроблено відповідний напис.

Обґрунтовуючи свої позовні вимоги про визнання зазначеного договору недійсним, позивач та суд апеляційної інстанції, частково задовольняючи позов, послалися на те, що цей правочин вчинено внаслідок зловмисної домовленості.

Відповідно до частин 1, 3 ст. 238 ЦК представник може бути уповноважений на вчинення лише тих правочинів, право на вчинення яких має особа, яку він представляє. Представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно є, за винятком комерційного представництва, а також щодо інших осіб, встановлених законом.

У ч. 1 ст. 232 цього Кодексу передбачено, що правочин, який вчинено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, визнається судом недійсним.

Для визнання правочину недійсним на підставі зазначеної норми необхідно встановити умисел у діях представника: усвідомлення представником того, що він вчиняє правочин у супереч інтересам довірителя та бажає (або свідомо допускає) їх настання, а також наявність домовленості представника однієї сторони з другою стороною і виникнення через це несприятливих наслідків для довірителя.

Суд установив, що довіреністю від 14 травня 2005 р. позивач уповноважив свого представника М.А. розпоряджатися, у тому числі й відчужувати у будь-який спосіб та без обмежень, його корпоративними правами.

За таких обставин суд першої інстанції, встановивши, що М.А. діяла в межах наданих їй довіреністю повноважень та з дотриманням положень статуту ТОВ-2, за відсутності порушень з боку представника прав та охоронюваних законом інтересів позивача, дійшов обґрунтованого висновку про відсутність правових підстав для визнання оспорюваного договору недійсним, а у зв'язку із цим — і підстав для задоволення решти позовних вимог.

Ураховуючи викладене, зазначені вище постанови Вищого господарського суду України та Одеського апеляційного господарського суду підлягають скасуванню, а рішення Господарського суду Одеської області від 19 лютого 2009 р. — залишенню в силі.

Виходячи з положень статей 6, 8 Конституції України, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України не визнала за необхідне направляти справу на новий розгляд до суду першої інстанції, оскільки це суперечило б положенням ст. 125 Основного Закону, статтям 2, 39 Закону від 7 лютого 2002 р. № 3018-III «Про судоустрій України»¹ щодо визначення статусу Верховного Суду України та його завдання забезпечити законність у здійсненні правосуддя і викликало б конституційно недопустиму необхідність скасування законного рішення суду першої інстанції. У зв'язку з цим наведений у ст. 111¹⁸ ГПК перелік наслідків розгляду касаційної скарги на постанову Вищого господарського суду України не є процесуальною перешкодою для прийняття Судовою палатою у господарських справах Верховного Суду України зазначеного рішення.

Керуючись статтями 111¹⁷—111²⁰ ГПК, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України касаційну скаргу М.А. задовольнила: постанови Вищого господарського суду України від 18 серпня 2009 р. та Одеського апеляційного господарського суду від 28 квітня 2009 р. скасувала, а рішення Господарського суду Одеської області від 19 лютого 2009 р. залишила в силі.

¹Закон був чинним на час розгляду справи.

РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

Рішення суду про звільнення особи, обвинувачуваної у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 364 КК України, на підставі ст. 48 цього Кодексу у зв'язку зі зміною обстановки, визнано необґрунтованим, оскільки суд належним чином не дослідив обставини справи та не навів у своєму рішенні переконливих мотивів для його прийняття

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 24 березня 2011 р.
(в и т я з)*

Кіровський міський суд Луганської області постановою від 19 квітня 2010 р. звільнив А. від кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 364 КК на підставі ст. 48 цього Кодексу у зв'язку зі зміною обстановки, а провадження у справі закрав.

А. обвинувачувалася у тому, що з 18 липня 2007 р. по 27 січня 2009 р. вона, виконуючи обов'язки директора комунального підприємства (далі — КП), достовірно знаючи про знаходження всіх активів підприємства в податковій заставі, умисно, діючи в інтересах КП та третіх осіб, зловживаючи службовим становищем, без дозволу обласної державної податкової інспекції (далі — ОДПІ) уклала угоди з відчуження активів підприємства, які знаходилися в податковій заставі, на загальну суму 52 тис. 463 грн 87 коп., чим спричинила значну шкоду державним інтересам.

В апеляційному порядку справа не розглядалася.

У касаційній скарзі прокурор порушив питання про скасування постанови місцевого суду з направленням справи на новий судовий розгляд. При цьому він послався на те, що суд, дійшовши висновку, що внаслідок зміни обстановки А. перестала бути суспільно небезпечною, не зазначив у постанові, в чому конкретно виявилася зміна обстановки, яка зумовила те, що на час розгляду справи підсудна перестала бути суспільно небезпечною. Прокурор також зазначив, що посилення суду на обставини, які характеризують особу підсудної, недостатні для висновку про те, що вона перестала бути суспільно небезпечною. Він вважає, що суд не мав законних підстав для застосування ст. 48 КК, зазначивши, що постанову суду не вмотивовано, оскільки у ній не вказані докази вини А. у вчиненні злочину, при тому, що вона визнала вину частково, а також не вказані умови і підстави, з урахуванням яких суд вирішив звільнити особу від кримінальної відповідальності,

що є істотним порушенням кримінально-процесуального закону. Крім того, прокурор зазначив, що суд не вирішив питання щодо обраної А. міри запобіжного заходу у виді підписки про невиїзд. Він також вказав на те, що суд не вирішив долю цивільного позову ОДПІ, заявленого на досудовому слідстві.

Перевіривши матеріали справи та обговоривши доводи, зазначені в касаційній скарзі прокурора, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що вона підлягає задоволенню з таких підстав.

Згідно зі ст. 48 КК особу, яка вперше вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо буде визнано, що на час розслідування або розгляду справи в суді внаслідок зміни обстановки вчинене нею діяння втратило суспільну небезпечність або ця особа перестала бути суспільно небезпечною.

Отже, законодавець передбачив дві самостійні підстави для звільнення від кримінальної відповідальності — це втрата суспільної небезпечності вчиненим діянням внаслідок зміни обстановки або особою, яка його вчинила.

Для застосування ст. 48 КК необхідно встановити, що після вчинення злочину обстановка змінилася таким чином, що вчинене діяння вже не є суспільно небезпечним.

Особу можна визнати такою, що перестала бути суспільно небезпечною, у разі, коли вона сама або обстановка навколо неї зазнала змін, які унеможливають вчинення нею нового злочину.

При цьому звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 48 КК — право, а не обов'язок суду, який вирішує це питання в порядку, передбаченому ст. 7 КПК.

Таким чином, для застосування ст. 48 КК суд повинен установити факт вчинення особою злочину та обставини, що свідчать про можливість

звільнення цієї особи від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки.

Для визначення того, що на час розгляду справи в суді обстановка змінилася, суд повинен установити не тільки те, яка обстановка існувала під час вчинення злочину, а й те, у чому полягали її зміни під час розгляду справи, та зазначити в судовому рішенні конкретні дані, які б свідчили про таку зміну обстановки та втрату діянням чи особою суспільної небезпечності. Тобто, необхідно, щоб суд визначив конкретну підставу звільнення від кримінальної відповідальності.

Усупереч зазначеному, суд не навів у рішенні належних та переконливих доказів того, в чому полягала зміна обстановки на час розгляду справи в суді, та які саме наслідки потягла ця зміна — втрату злочином суспільної небезпечності чи втрату А. суспільної небезпечності, та в чому це полягало.

Крім цього, як убачається з матеріалів справи, А. раніше двічі притягалася до кримінальної відповідальності, зокрема за ч. 1 ст. 367 КК та за ч. 2 ст. 191 КК, та була звільнена від кримі-

нальної відповідальності перший раз у зв'язку з дійовим каяттям, а другий — у зв'язку зі зміною обстановки. Цим обставинам суд у своєму рішенні ніякої оцінки не дав.

За таких обставин, скасовуючи постанову Кіровського міського суду Луганської області від 19 квітня 2010 р. щодо А. і направляючи справу на новий судовий розгляд до того ж суду в іншому складі, колегія суддів погодилася з доводами касаційної скарги прокурора про те, що висновок суду про можливість звільнення А. від кримінальної відповідальності на підставі ст. 48 КК передчасний, тому не може бути визнаний законним та обґрунтованим, у зв'язку з чим постанову суду підлягає скасуванню, а справа — направленню на новий судовий розгляд, під час якого суду належить прийняти рішення відповідно до вимог закону, взявши до уваги доводи касаційної скарги прокурора про те, що при прийнятті рішення суд повинен вирішити питання щодо обраної міри запобіжного заходу і щодо заявленого у справі цивільного позову.

Кваліфікація дій особи за ознакою повторності виключається, якщо попередня судимість (судимості) особи зняті та погашені в установленому законом порядку

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 17 березня 2011 р.
(в и т я г)*

Ізюмський міськрайонний суд Харківської області вироком від 22 січня 2010 р. засудив Б. за ч. 2 ст. 309 КК на два роки позбавлення волі.

На підставі ст. 75 КК Б. звільнено від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком один рік і згідно зі ст. 76 цього Кодексу зобов'язано не виїжджати за межі України на постійне проживання без дозволу кримінально-виконавчої інспекції, а також з'являтися до нього для реєстрації.

В апеляційному порядку справа не розглядалась.

Б. визнано винною у тому, що вона в середині вересня 2009 р. без мети збуту незаконно придбала, зірвавши на пущирі рослину коноплі, яка є наркотичним засобом, принесла її до місця свого проживання, де шляхом висушування та подрібнення виготовила з неї наркотичний засіб — канабіс вагою 185,8941 гр. та зберігала для власного вживання до затри-

мання її працівниками міліції о 18 год. 30 хв. 11 грудня 2009 р.

У касаційному поданні прокурор, посиляючись на неправильну кваліфікацію судом дій Б. відповідно до ч. 2 ст. 309 КК за ознакою повторності, з огляду на те, що попередні судимості засудженої погашені, порушив питання про зміну вироку — перекваліфікацію дій Б. на ч. 1 ст. 309 КК та призначення відповідного покарання.

Перевіривши матеріали справи та обговоривши доводи, зазначені у поданні, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що воно підлягає задоволенню з таких підстав.

Суд кваліфікував дії засудженої за ч. 2 ст. 309 КК як незаконне, без мети збуту придбання, виготовлення та зберігання наркотичного засобу, вчинене повторно, з огляду на попередні судимості Б.

Проте під час перевірки матеріалів справи було встановлено, що Б. вже засуджувалася вироком від 10 грудня 2001 р. Ізюмського міськрайонного суду Харківської області за ч. 1 ст. 309 КК на один рік обмеження волі зі звільненням її на підставі ст. 75 КК від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком один рік, а 9 червня 2003 р. вироком цього ж суду за ч. 2 ст. 309 КК із застосуванням ст. 71 цього Кодексу на два роки шість місяців позбавлення волі. Постановою Малиновського районного суду м. Одеси від 13 травня 2004 р. її за поданням кримінально-виконавчої комісії на підставі ст. 83 КК звільнено від відбування покарання до досягнення дитиною трирічного віку, тобто до 2 квітня 2007 р. Надалі, не виявивши порушень умов зазначеного звільнення, постановою Ізюмського міськрайонного суду Харківської області від 7 травня 2007 р. Б. звільнено від покарання.

Враховуючи, що відповідно до ст. 89 КК строк погашення судимості за цей злочин становить три роки й порядок обчислення вказаних строків у зв'язку зі звільненням Б. від відбування покарання на підставі ст. 83 КК такий як і при умовно-достроковому звільненні, на час учинення Б. злочину у жовтні 2007 р., за який вона засуджена вироком від 18 грудня 2007 р. Ізюмського міськрайонного суду Харківської області за ч. 2 ст. 309 КК на два роки позбавлення волі та звільнена на підставі ст. 75 КК від відбування покарання з випробуван-

ням з іспитовим строком один рік, її попередня судимість погашена.

Оскільки постановою від 20 січня 2009 р. Ізюмського міськрайонного суду Харківської області Б. на підставі ст. 78 КК звільнена від покарання, призначеного їй вироком від 18 грудня 2007 р., на час учинення злочину у вересні 2009 р. судимість за цим вироком також погашена.

Таким чином, усі попередні судимості Б. погашені з огляду на те, що в її діях не вбачаються ознаки повторності при вчиненні останнього злочину, вирок від 22 січня 2010 р. Ізюмського міськрайонного суду Харківської області щодо Б. змінено і виключено з його вступної частини вказівку про її судимості згідно з вироками від 9 червня 2003 р. Ізюмського міського суду Харківської області та від 18 грудня 2007 р. Ізюмського міськрайонного суду Харківської області, уточнивши, що вона не має судимості відповідно до ст. 89 КК.

Ухвалено перекваліфікувати дії Б. із ч. 2 ст. 309 КК на ч. 1 ст. 309 КК та призначити покарання — один рік шість місяців позбавлення волі.

На підставі ст. 75 КК ухвалено звільнити Б. від відбування покарання з випробуванням із іспитовим строком один рік та згідно зі ст. 76 КК зобов'язати не виїжджати за межі України на постійне проживання без дозволу кримінально-виконавчої інспекції та періодично з'являтися до неї для реєстрації.

Судові рішення скасовано через недопустимість участі судді у розгляді кримінальної справи за наявності обставин, що викликають сумнів у його об'єктивності

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 22 лютого 2011 р.*

(в и т я з)

Петриківський районний суд Дніпропетровської області вироком від 10 грудня 2009 р. засудив Л. за ч. 1 ст. 115 КК до покарання у виді позбавлення волі на строк дев'ять років.

Апеляційний суд Дніпропетровської області ухвалою від 30 квітня 2010 р. вирок щодо Л. залишив без змін.

Згідно з вироком суду Л. визнано винною у тому, що вона 4 грудня 2008 р., приблизно о 19 год. 40 хв., перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння у помешканні Д. на ґрунті особистих неприязних

стосунків вчинила умисне вбивство Д., завдавши їй зі значною силою удар ножем у голову.

У касаційній скарзі прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, порушив питання про скасування судових рішень щодо Л., а справу пропонував направити на новий судовий розгляд. На обґрунтування своїх доводів він послався на істотні порушення кримінально-процесуального закону та м'якість призначеного засудженій Л. покарання. Крім того, він вказав на порушення вимог

ст. 377 КПК апеляційним судом при розгляді апеляції прокурора.

У касаційній скарзі засуджена Л. просила скасувати постановлені щодо неї судові рішення, а справу направити на додаткове розслідування. На обґрунтування своїх доводів вона послалася на невідповідність висновків суду фактичним обставинам справи, однобічність та неповноту судового слідства, порушення кримінально-процесуального закону, внаслідок чого за ч. 1 ст. 115 КК її засуджено необґрунтовано. Вона також зазначила, що злочину вона не вчиняла, а її показання про непричетність до його вчинення орган досудового слідства та суд не взяли до уваги; до неї були застосовані недозволені методи ведення слідства, внаслідок чого вона себе обмовила у вчиненні умисного вбивства Д.; апеляційний суд не розглянув доводи її апеляції та не дав належної оцінки цим обставинам.

У касаційній скарзі захисник послався на те, що вирок суду щодо Л. є незаконним та необґрунтованим, показання про вчинення злочину засуджена Л. дала внаслідок застосування до неї недозволених методів ведення слідства, у матеріалах кримінальної справи відсутні матеріали перевірки її заяви про застосування до неї фізичного та психічного тиску працівниками міліції, оскільки така перевірка не проводилась; висновки суду, викладені у вирокі, не відповідають фактичним обставинам справи. З цих підстав захисник просив судові рішення щодо Л. скасувати, а справу направити на додаткове розслідування.

Перевіривши матеріали справи та обговоривши доводи, зазначені у касаційних скаргах, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що вони підлягають частковому задоволенню.

Відповідно до вимог п. 2 ч. 2 ст. 370 КК ухвалення вироку незаконним складом суду є безумовною підставою для його скасування. Незаконним визнається склад суду, якщо були підстави, які виключали участь судді у розгляді справи.

Як передбачено п. 4 ч. 1 ст. 54 КПК, суддя не може брати участь у розгляді кримінальної справи за наявності обставин, які викликають сумнів у його об'єктивності.

Із матеріалів справи вбачається, що 10 грудня 2008 р. суддя Петриківського районного суду

Дніпропетровської області ухвалив рішення про притягнення Л. до адміністративної відповідальності за ст. 173 КпАП та призначив адміністративне стягнення у виді адміністративного арешту на строк 10 діб.

Постановою від 12 грудня 2008 р. цей же суддя скасував постанову від 10 грудня 2008 р. щодо Л., пославшись на те, що 6 грудня 2008 р. було порушено кримінальну справу за фактом умисного вбивства Д. за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК, і, як зазначено у постанові судді, у вчиненні цього злочину обґрунтовано підозрюється Л., перебування в умовах ізолятора тимчасового утримання унеможлиблює її затримання в порядку ст. 115 КПК та обрання їй запобіжного заходу в межах розслідування кримінальної справи.

Зазначені обставини підтверджують, що суддя сформулював думку щодо винності Л. у вчиненні умисного вбивства Д. А це викликає сумніви у його об'єктивності та неупередженості.

10 грудня 2009 р. суддя розглянув кримінальну справу щодо Л., визнав її винною у вчиненні умисного вбивства Д., що відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 370 КПК є істотним порушенням кримінально-процесуального закону та безумовною підставою для скасування ухвалених у справі судових рішень із направленням справи на новий судовий розгляд.

При новому розгляді справи слід усунути зазначені порушення, всебічно, повно та об'єктивно дослідити всі обставини справи, дати належну оцінку доказам у справі, перевірити зазначені у касаційних скаргах засудженої та захисника доводи про застосування до Л. недозволених методів ведення слідства, а також доводи про її непричетність до вчинення злочину і постановити законне та обґрунтоване рішення.

Колегія суддів не знайшла підстав для задоволення касаційного подання прокурора та скасування вироку щодо Л. у зв'язку з м'якістю призначеного їй покарання, оскільки не вважала обране їй покарання м'яким за пред'явленим обсягом обвинувачення.

Враховуючи зазначене, вирок Петриківського районного суду Дніпропетровської області від 10 грудня 2009 р. та ухвалу Апеляційного суду Дніпропетровської області від 30 квітня 2010 р. щодо Л. ухвалено скасувати, а справу направити на новий судовий розгляд у той же суд.